

14 грудня – День визволення Черкас від німецько-фашистських загарбників

14 грудня наше місто відзначає одну з героїчних, і водночас трагічних сторінок в історії українського народу – 78-му річницю визволення Черкас від німецько-фашистських агресорів у роки Другої Світової війни.

Ніч із 12 на 13 листопада 1943-го року вважається початком визволення нашого міста від німецько-фашистський загарбників. Після перемоги на Курській Дузі радянські війська наблизилися до окупованих Черкас. Попереду у визволителів був найскладніший шлях – переправа через напівзамерзлий Дніпро. На той час ширина річки подекуди сягала двох кілометрів.

Ще не оголтувшись після нищівної поразки на Курській дузі, Гітлер поспішив заявити, що Червона Армія нізащо не ступить на правий берег Дніпра, де утворено потужну лінію німецької оборони під умовною назвою “Східний вал”. У фюрера були всі підстави для таких хвалькуватих запевнень, адже за численними укріпленнями на Правобережжі України було сконцентровано чи не найпотужніше і найбоєздатніше угруповання вермахту. Важлива роль у цій розгалуженій оборонній системі відводилась і Черкасам.

Форсувати річку вночі відразу на п’яти переправах розпочала 52-га армія генерал-лейтенанта Коротеєва Другого Українського фронту. На шостий день війська заволоділи Руською Полянню, Будищем, Соснівкою і вийшли до Черкас. Двадцятого листопада розпочалися бої за місто.

Німецька розвідка працювала на «відмінно». Про форсування Дніпра радянськими військами фашисти знали заздалегідь. Завдяки потужним прожекторам ворога, радянські визволителі стали живими мішенями. Але переправитися через Дніпро радянським воїнам таки вдалося. Щоправда, з величезними втратами. Із допомогою партизанів, нечисленного повітряного десанту та місцевих жителів на шостий день радянські визволителі оволоділи Свидівком, Руською Полянню, Будищем, Соснівкою та підійшли до Черкас. 20 листопада розпочалися бої за місто. Воїни 254-ої і 373-ої стрілецьких дивізій відвойовували в гітлерівців вулицю за вулицею.

Тридцять днів тривали кровопролитні бої на підходах до міста і ще двадцять чотири – на його вулицях. 14 грудня 1943 року Черкаси таки визволили від гітлерівців. Загалом німецько-фашистська окупація нашого міста тривала 833 дні.

Ось рядки з наказу Верховного Головнокомандуючого, датованого 14 грудня 1943 року: “Війська 2-го Українського фронту, продовжуючи успішний наступ, сьогодні, 14 грудня, внаслідок напружених боїв оволоділи великим економічним центром України — містом Черкаси — важливим вузлом оборони німців на правому березі Дніпра”.

Про запеклість цієї битви свідчить хоча б той факт, що у “Черкаській операції”

були задіяні 25 радянських військових з'єднань і частин, в тому числі: 3 стрілецькі, 1 повітряно-десантна, 2 авіаційні і 1 зенітно-артилерійська дивізії, 4 бригади – танкова, артилерійська і 2 повітряно - десантні, 7 артилерійських полків різного призначення, серед них – полк гвардійських мінометів, устлавлених “катюш”, 3 авіаційні полки і 1 окрема ескадрилья, 3 інженерно-саперні батальйони. Усім згаданим з'єднанням і частинам тим же наказом Верховного Головнокомандуючого згодом було присвоєне почесне найменування “Черкаських”.

Символічно, що у 1944 році на державний кордон СРСР першою вийшла саме 254-та Черкаська Червонопрапорна дивізія, якою командував 29-річний генерал-майор Путейко. Його ім'я нині носить черкаська школа №27, збудована на тому місці, де 60 років тому билосся з ворогом це прославлене з'єднання. А іменами Героїв Радянського Союзу (загалом 26 воїнів), удостоєних цього високого звання за доблесть, проявлену під час боїв за Черкаси, названі вулиці нашого міста: Конєва, Батицького, Подневича, Молоткова, Вернигори, Лазарева, Сурикова, Хоменка, Тараскова, Онопрієнка, Жужоми, Смирнова, Лук'янова та інші.

Дорогою ціною оплачене звільнення Черкас – сотні його визволителів сплять вічним сном під гранітними плитами меморіалу – Пагорб Слави, спорудженому на височині над Дніпром. На його плитах навічно викарбувані славні імена звияжців, які відзначилися в боях за визволення міста.

Здобувачі освіти нашої школи щорічно вшановують пам'ять про героїчні сторінки життя нашого міста. Щоб пам'ятали. Миру всім!